

Wyrok z dnia 27 marca 2007 r.

II PK 241/06

1. Lekarz będący członkiem okręgowej rady lekarskiej jest osobą „pełniącą funkcję z wyboru” w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich (Dz.U. Nr 30, poz. 158 ze zm.) i w związku z tym objęty jest ochroną przewidzianą w tym przepisie.

2. Dopuszczalne jest wskazanie w statucie związku zawodowego jego jednostek organizacyjnych, którym przyznaje on status zakładowych lub międzyzakładowych organizacji związkowych.

Przewodniczący Prezes SN Walerian Sanetra (sprawozdawca), Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 marca 2007 r. sprawy z odwołania Andrzeja M. przeciwko Samodzielnemu Zespołowi Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego W.-B. w W. o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 stycznia 2006 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e

W imieniu pozwanego Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego W.-B. w W. wniesiona została skarga kasacyjna od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 24 stycznia 2006 r. [...], którym Sąd ten oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 19 stycznia 2006 r. [...].

Sąd Rejonowy przywrócił powoda Andrzeja M. do pracy w pozwanym Samodzielnym Zespole Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego W.-B. w W. na poprzednich warunkach pracy i płacy, a także zasądził od niego na rzecz powoda wy-

nagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy, tj. od dnia 1 lipca 2001 r. Z ustaleń tego Sądu wynika, że powód podjął pracę w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w W. dnia 1 stycznia 1981 r. (na podstawie umowy na czas nieokreślony) na stanowisku starszego asystenta. Od dnia 6 września 1989 r. świadczył pracę w Przychodni Rejonowej Poradni „K” mieszczącej się przy ul. R. Powód stał się pracownikiem Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego w wyniku przekształcenia się Szpitala Zespolonego w Wojewódzki Szpital B. oraz Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego. W dniu 1 lipca 1998 r. powodowi powierzono stanowisko Kierownika Grupy Poradni „K”. Powód został wybrany do Okręgowej Rady Lekarskiej w W., był członkiem tego organu przez kadencję 1997-2001 i był nim nadal w kadencji 2001-2005. Był przewodniczącym Komisji do Spraw Pośrednictwa Pracy Okręgowej Izby Lekarskiej, wybranym przez członków Rady. Był także członkiem Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy przy Wojewódzkim Szpitalu B. W 1996 r. powód został wybrany do Zarządu Oddziału Terenowego tego Związku i pełnił w tym organie funkcję zastępcy przewodniczącego zarządu. Zgodnie z § 27 ust. 2 statutu Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy kadencja zarządu terenowego trwa 4 lata. Po zakończeniu kadencji rozpoczętej w 1996 r. nie przeprowadzono nowych wyborów do władz Związku. Z dniem 30 stycznia 2004 r. uchwałą [...] Zarządu Krajowego OZZL, Oddział Terenowy Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy został wykreślony z powodu rażących naruszeń postanowień statutu i zaprzestania działalności. W dniu 30 września 1999 r. powód otrzymał wypowiedzenie warunków pracy i płacy. Jako przyczynę tego wypowiedzenia wskazano nieprzestrzeganie przez niego dyscypliny pracy oraz „fakt nie zorganizowania Specjalistycznej Poradni Ginekologicznej”. Powód odwołał się od tego wypowiedzenia. Strona pozwana uznała powództwo z tego powodu, że nie wiedząc o pełnionych przez niego funkcjach nie wystąpiła do właściwych podmiotów o wyrażenie zgody na zmianę warunków pracy i płacy. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy dla Warszawy-Pragi przywrócił powoda do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy.

Pismami z dnia 10 stycznia 2001 r. strona pozwana wystąpiła do Okręgowej Rady Lekarskiej oraz do Oddziału Terenowego Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy z prośbą o wyrażenie zgody na wypowiedzenie powodowi umowy o pracę w części dotyczącej stanowiska i wynagrodzenia w związku z wprowadzonymi z dniem 1 września 2000 r. zmianami organizacyjnymi w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Lecznictwa Otwartego W.-B., w wyniku których zlikwidowano sta-

nowisko Kierownika Grupy Poradni „K”. Na pismo skierowane do związku zawodowego strona pozwana nie otrzymała od niego odpowiedzi. Pismami z dnia 20 lutego 2001 r. pozwany zwrócił się do Okręgowej Rady Lekarskiej oraz do Oddziału Terenowego Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy z prośbą o wyrażenie zgody na rozwiązanie z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia, wskazując jako przyczyny jej rozwiązania nieprzestrzeganie przez powoda dyscypliny pracy, w tym opuszczanie stanowiska bez zgody pracodawcy, nieusprawiedliwioną nieobecność, naruszenie zasad usprawiedliwiania nieobecności w pracy określonych w regulaminie pracy. W piśmie z dnia 21 lutego 2001 r. Terenowy Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy odmówił wyrażenia zgody na rozwiązanie z powodem umowy o pracę. Strona pozwana wystosowała kolejne pismo (z 1 marca 2001 r.), z tym iż wносиła o wyrażenie zgody na rozwiązanie z powodem umowy o pracę za wypowiedzeniem. Na to pismo nie otrzymała odpowiedzi od Zarządu Terenowego Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy. W odpowiedzi na jej pisma z dnia 10 stycznia 2001 r. i 20 lutego 2001 r., w piśmie z dnia 6 marca 2001 r. Okręgowa Rada Lekarska odmówiła wyrażenia zgody na rozwiązanie umowy o pracę z powodem. W dniu 14 marca 2001 r. strona pozwana wręczyła powodowi pismo informujące go o rozwiązaniu z nim umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, jako przyczynę wypowiedzenia wskazując lekceważenie podstawowych obowiązków pracowniczych oraz nieprzestrzeganie dyscypliny pracy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powód jako członek Okręgowej Rady Lekarskiej, wybrany do tego organu na podstawie art. 23 pkt 6 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich (Dz.U. Nr 30, poz. 158 ze zm.), był pracownikiem szczególnie chronionym w myśl art. 18 ust. 1 tej ustawy. Sąd ten stwierdził, że ochrona trwałości stosunku pracy z mocy art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich obejmuje wszystkich członków wszystkich organów okręgowej rady lekarskiej wymienionych w art. 20 pkt 2-5 tej ustawy, tj. członków okręgowej rady lekarskiej, członków okręgowej komisji rewizyjnej, członków okręgowego sądu lekarskiego, rzecznika odpowiedzialności zawodowej, którzy w myśl art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich posiadają status lekarzy pełniących funkcję z wyboru w organach izby. Sąd odmówił tym samym racji twierdzeniom strony pozwanej, że członkami pełniącymi funkcje z wyboru w okręgowej radzie lekarskiej są tylko członkowie prezydium tego organu i tylko trwałość ich stosunku pracy podlega ochronie. Z powyższych względów Sąd stanął na stanowisku, że strona pozwana obowiązana była uzyskać zgodę okręgowej rady

lekarskiej na wypowiedzenie powodowi umowy o pracę, a takiej zgody nie uzyskała. Sąd uznał, że niedopełnienie przez nią tego wymogu, z mocy art. 45 § 1 k.p., nakazuje orzec o przywróceniu powoda do pracy. Ze względu na to, że mandat powoda do pełnienia funkcji zastępcy przewodniczącego zarządu Oddziału Terenowego Ogólnopolskiej Związku Zawodowego Lekarzy wygasł z upływem czteroletniej kadencji w 2000 r., Sąd uznał, że nie było wymogu uzyskania zgody na rozwiązanie umowy o pracę z powodem od zarządu Oddziału Terenowego Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy. Ponieważ powód pozostawał członkiem tego Związku, Sąd Rejonowy uznał, że strona pozwana zadośćuczyniła obowiązkowi z art. 38 § 1 i 2 k.p. konsultacji zamiaru wypowiedzenia umowy o pracę, a wobec milczenia Związku zwolniona była z obowiązku „konsultacji II stopnia”. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego (uchwała pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 czerwca 1985 r., II PZP 1/85, OSNCP 1985 nr 11, poz. 164 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1997 r., I PKN 419/97, OSNAPIUS 1998 nr 20, poz. 598) dotyczące wskazania w oświadczeniu o wypowiedzeniu przyczyn tego wypowiedzenia, Sąd uznał, że strona pozwana naruszyła także art. 30 § 4 k.p. wskazując nadto ogólnie jako przyczyny wypowiedzenia: lekceważenie podstawowych obowiązków pracowniczych i nieprzestrzeganie dyscypliny pracy.

W związku z roszczeniem powoda o przywrócenie do pracy, Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie miał podstaw do oddalenia tego roszczenia powoda na podstawie art. 8 k.p. Powołując się na ugruntowane w tej kwestii orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 16 maja 2001 r., I PKN 393/00 Prawo Pracy 2002 nr 6, str. 37 i wyrok z dnia 12 września 2000 r., I PKN 23/00, OSNAPIUS 2002 nr 7, poz. 160), Sąd Rejonowy przyjął, że roszczenie powoda o przywrócenie do pracy można by było uznać za niezasadne tylko wtedy, gdyby było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem.

Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja strony pozwanej jest bezzasadna i tym samym zasługuje na oddalenie. Stwierdził on, że wyrok Sądu Pracy jest słuszny, oparty na prawidłowo ustalonym stanie faktycznym, do oceny którego Sąd ten zastosował właściwe przepisy prawa, które należycie zinterpretował. Nie przekroczył przy tym granic swobodnej oceny dowodów, wyrażonej w art. 233 § 1 i 2 k.p.c. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji w zakresie obowiązku Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego

W.-B. w W. uzyskania zgody Okręgowej Rady Lekarskiej na dokonanie wypowiedzenia umowy o pracę z powodem, z uwagi na szczególną ochronę trwałości tego stosunku pracy przewidzianą w art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich. Przepis ten stanowi, że pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę lekarzowi pełniącemu funkcję z wyboru w organach izb lekarskich - o których mowa w art. 20 pkt 2-5 tej ustawy, w tym w okręgowej radzie lekarskiej - bez uzyskania zgody od właściwej rady lekarskiej. Sąd ten zgodził się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym z lekarzami pełniącymi funkcję z wyboru w organach izby są wszyscy lekarze wybrani do organów izby lekarskiej. Przyjęcie innego stanowiska oznaczałoby, że ochroną trwałości stosunku pracy z art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich objęci są jedynie członkowie prezydium okręgowej rady lekarskiej, jak dowodzi strona pozwana, ponieważ żaden inny organ izby lekarskiej nie dokonuje dodatkowych wyborów wśród swoich członków. Literalna wykładnia art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich nakazuje stwierdzić, że ustawodawca wprowadzając pojęcie „lekarza pełniącego funkcję z wyboru w organach izb lekarskich”, a zatem wskazując na organy, a nie organ izby lekarskiej, kierował się zamiarem objęcia ochroną wszystkich członków wybranych do organów izby lekarskiej, o których mowa w art. 20 ust. 2-5 ustawy o izbach lekarskich. Powyższe stanowisko Sądu pierwszej i drugiej instancji potwierdza także opinia Przewodniczącego Okręgowej Rady Lekarskiej w W. zawarta w piśmie z dnia 3 grudnia 2001 r., a także opinia Naczelnej Rady Lekarskiej zawarta w piśmie z dnia 29 stycznia 2002 r. Pierwsza z nich zawiera informację, że powód „w kadencji 1997-2001 pełnił z wyboru funkcję członka Okręgowej Rady Lekarskiej i ponownie został wybrany na tę funkcję w kadencji 2001-2006”. Ponadto w opinii tej wskazano na obowiązek uzyskania przez pracodawcę zgody na wypowiedzenie umowy o pracę z „lekarzami członkami okręgowych rad lekarskich podlegających szczególnej ochronie”. Druga opinia w sposób ogólny wyjaśnia, że „umowa o pracę, zawarta z lekarzem lub lekarzem stomatologiem w okresie, gdy pełnił on funkcję członka okręgowej rady lekarskiej, nie może być prawnie skutecznie wypowiedziana przez pracodawcę bez uzyskania zgody okręgowej rady lekarskiej, której ten lekarz jest członkiem”.

Sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska pozwanego, że niedołączenie uchwały Okręgowej Rady Lekarskiej do pisma przewodniczącego Okręgowej Rady Lekarskiej w W. z dnia 27 lutego 2001 r. informującego o nie udzieleniu przez tę Radę zgody na wypowiedzenie umowy o pracę z powodem stanowi istotne uchybie-

nie podważające skuteczność złożenia takiego oświadczenia. Obowiązek przestrzegania wymogów formalnych składania oświadczeń spoczywa na organie i nie może powodować ujemnych konsekwencji dla podmiotów, na rzecz których jest ono składane. Sąd ten jednakże zauważył, że powyższy zarzut pozwanego jest bez znaczenia, z uwagi na ciążący na nim z mocy art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich obowiązek uzyskania zgody na wypowiedzenie umowy o pracę z powodem.

Inaczej niż Sąd Pracy, Sąd drugiej instancji uznał, że powodowi - obok ochrony z ustawy o izbach lekarskich - służyła dodatkowo ochrona przewidziana w ustawie o związkach zawodowych. Przepis art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych z dnia 23 maja 1991 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.; jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.) - w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 135, poz. 1146), która weszła w życie w tym zakresie z dniem 1 lipca 2003 r., stanowił, że pracodawca nie może bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownikiem będącym członkiem zarządu lub komisji rewizyjnej zakładowej organizacji związkowej w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu. Z mocy § 25 pkt 3 statutu Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy „organizacja terenowa (Oddział Terenowy) oznacza organizację zakładową lub międzyzakładową w rozumieniu ustawy o związkach zawodowych”. Bezsporne jest, iż kadencja zarządu Oddziału Terenowego trwała 4 lata (§ 27 ust. 2 Statutu). Wybory do władz Oddziału Terenowego miały miejsce dnia 13 grudnia 1996 r. Kadencja Zarządu wygasła zatem dnia 13 grudnia 2000 r. Z powyższego wynika, że powodowi służyła ochrona z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych do dnia 13 grudnia 2001 r. Strona pozwana pośrednio potwierdziła prawidłowość tego toku rozumowania, występując do władz Związku o wyrażenie zgody na wypowiedzenie powodowi umowy o pracę. Dokonując wypowiedzenia umowy o pracę powodowi - pomimo braku zgody zarządu Oddziału Terenowego OZZL - strona pozwana naruszyła przepis art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych (w jej ówczesnym brzmieniu), co rodzi skutki prawne z art. 45 § 1 i 3 w związku z art. 47 k.p. w postaci przywrócenia do pracy i zasądzenia wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy - pod warunkiem podjęcia przez powoda pracy w pozwanym Zespole w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji w przedmiocie oceny roszczenia powoda o przywrócenie do pracy w świetle art. 8

k.p. i stwierdzenia, że roszczenie to można by było uznać za niezasadne tylko wtedy, gdyby było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem, a materiał dowodowy zgromadzony w przedmiotowej sprawie nie daje do tego podstaw. Podnoszony przez stronę pozwaną „czas trwania procesu”, brak etatów czy środków pieniężnych „nie może wpływać na wykonywanie prawa”.

W skardze kasacyjnej postawiony został zarzut naruszenia prawa materialnego, w ramach którego wskazane zostały: art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich, art. 30 § 1 i 4 k.p. oraz art. 8 k.p., a także art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1080 ze zm.), a ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, a konkretnie art. 38 § 2 i 5 k.p. („w wyniku przyjęcia, że pracodawca ma oczekiwać na stanowisko związków zawodowych oraz samorządu lekarskiego przez czas nieokreślony”) i art. 316 § 1 k.p.c. („w wyniku braku dogłębnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym zasad kontraktacji usług medycznych i wymogów Narodowego Funduszu Zdrowia”).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw i dlatego została oddalona. Podniesiony w niej zarzut naruszenia art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich jest nietrafny. W myśl tego przepisu pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę lekarzowi pełniącemu funkcję z wyboru w organach izb lekarskich, o których mowa w art. 20 pkt 2-5 oraz w art. 31 tej ustawy, w czasie jej pełnienia, bez uzyskania zgody właściwej rady lekarskiej. Występujące w art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich określenie „pełnienie funkcji z wyboru” (podobne określenie znajduje się np. w art. 32 ust. 4 ustawy o związkach zawodowych, w jego pierwotnej redakcji, czy w art. 32 ust. 9 tej ustawy w brzmieniu ustalonym przez ustawę nowelizującą ustawę o związkach zawodowych, tj. przez ustawę z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz. Nr 135, poz. 1146) nie jest jednoznaczne. Należy wszakże przyjąć, że pełnienie funkcji to „prace, obowiązki, które ktoś ma wykonać”, czy też obowiązki (zadania, kompetencje), które stanowią konsekwencję wyboru do określonego organu. Dość powszechnie wszak mówi się np. o pełnieniu funkcji członka zarządu zakładowej organizacji związkowej, czy funk-

cji członka rady nadzorczej (spółki, spółdzielni). Przyjmując inne stanowisko, a mianowicie, że pojęcie funkcji w rozważanym kontekście obejmuje tylko niektóre zadania i niektóre obowiązki związane z działalnością określonego organu, nie wiadomo według jakiego kryterium miałyby być przeprowadzona granica między członkostwem w danym organie, które stanowi pełnienie w nim funkcji i „tylko” członkostwem, w którym nie wyraża się pełnienie funkcji. W szczególności nie byłoby przy tym do przyjęcia stanowisko, że ochrona przewidziana w art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich rozciąga się tylko na osoby wybrane do prezydium okręgowej rady lekarskiej, co zdaje się sugerować skarga kasacyjna. Prezydium to nie jest organem okręgowej izby lekarskiej (jako jednostki organizacyjnej samorządu lekarskiego posiadającej osobowość prawną), a jedynie w jej imieniu działa w określonych przez nią sprawach, a więc regulacja art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich się do tego prezydium nie odnosi. Idzie w nim o organy w nim wymienione, do których są wybierani lekarze, a wśród nich nie ma prezydium okręgowej rady lekarskiej. Ponadto w skład prezydium wchodzi między innymi jego członkowie i wobec tego i tu pojawiłoby się pytanie czy pełnią oni funkcję z wyboru, czy też są tylko członkami prezydium (bez funkcji). Oprócz tego ochrona przewidziana w art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich obejmuje lekarzy pełniących funkcję z wyboru w wielu organach samorządu lekarskiego (a nie tylko - jak sugeruje skarga kasacyjna - w prezydium okręgowej rady lekarskiej), a mianowicie w okręgowej radzie lekarskiej, okręgowej komisji rewizyjnej, okręgowym sądzie lekarskim, w charakterze okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej (w przypadku Naczelnej Izby Lekarskiej są to: Naczelna Rada Lekarska, Naczelna Komisja Rewizyjna, Naczelny Sąd Lekarski i Naczelny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej). Przyjęcie stanowiska, że wybór w charakterze członka okręgowej rady lekarskiej nie oznacza powierzenia pełnienia funkcji z wyboru koliduje przy tym z regułą, którą można wyprowadzić z art. 23 pkt 6 ustawy o izbach lekarskich, gdyż przepis ten niejako na równi stawia wybór przewodniczącego i członków okręgowej rady lekarskiej, członków okręgowej komisji rewizyjnej, członków okręgowego sądu lekarskiego oraz rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Trudno przy tym przyjąć, że zakres zadań i ciężar odpowiedzialności, a także stopień możliwego naruszenia interesów pracodawcy w wyniku podejmowanych decyzji w przypadku członków okręgowych rad lekarskich jest mniejszy niż w przypadku np. członków okręgowych komisji rewizyjnych. Występujący w art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich zwrot „pełnienie funkcji z wyboru” w gruncie rzeczy dość mecha-

nicznie został przejęty z wcześniejszych unormowań prawnych (idzie tu zwłaszcza o art. 39 ust. 5 ustawy z dnia 8 października 1982 r. o związkach zawodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 1985 r. Nr 54, poz. 277 ze zm.), występuje jednak w innym kontekście. Wymienione w tym przepisie organy samorządu lekarskiego i ich członkowie w całości pochodzą z wyborów, czynienie więc zastrzeżenie, iż idzie o lekarzy „wybranych” jest z tego punktu widzenia pleonazmem i jednocześnie świadczy o tym, iż analiza rozważanego wyrażenia jedynie z wykorzystaniem wniosków czynionych na płaszczyźnie logiczno-językowej, niekoniecznie musi prowadzić do prawidłowych konkluzji. Okręgowa rada lekarska to organ okręgowej izby lekarskiej (osoby prawnej), któremu przysługują określone kompetencje i w którego skład wchodzi wybrani lekarze. Może być ona jednak rozumiana szerzej, z uwzględnieniem personelu pomocniczego, jako urząd czy zakład pracy. W tak pojmowanej okręgowej radzie lekarskiej mogą wykonywać pewne zadania (funkcje) osoby, które nie pochodzą z wyboru. Przy takim założeniu - co najmniej teoretycznie - można też dopuścić ewentualność, że z działalnością tej rady związane w pewien sposób będą osoby, które zostały wybrane do samorządu lekarskiego ale o których nie będzie można powiedzieć, że pełnią w niej jakąś funkcję (bo nie wchodzi w jej skład i tym samym nie mogą podejmować decyzji w charakterze członka tego organu). W ogólności wszakże rozumowanie oparte na wnioskowaniu, że art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich obok stwierdzenia, iż lekarze są członkami określonych organów samorządu lekarskiego wymaga jeszcze badania, czy pochodzą z wyboru i czy pełnią w nich jakąś funkcję, jest zawodne. Wszyscy oni wszak pochodzą z wyboru (inaczej może być natomiast np. w związkach zawodowych) i wszyscy też pełnią funkcję, która polega na wykonywaniu obowiązków i korzystaniu z uprawnień przypisanych do członkostwa w organie samorządu lekarskiego. Powyżej przedstawione rozważania prowadzą do wniosku, że lekarz, który jest członkiem okręgowej rady lekarskiej jest osobą „pełniącą funkcję z wyboru” w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich i w związku z tym objęty jest ochroną przewidzianą w tym przepisie.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych w skardze kasacyjnej poniesiono, że oddział terenowy związku zawodowego nie jest „organizacyjnie tożsamy z zakładową organizacją związkową”. Nie jest to pogląd trafny w rozpoznawanej sprawie, gdyż w myśl § 25 pkt 3 statutu Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy „organizacja terenowa (Oddział Terenowy) oznacza organizację zakładową lub międzyzakładową w rozumieniu ustawy o związkach

kach zawodowych”. Ustawa z 1991 r. o związkach zawodowych nie definiuje ani „zakładowej organizacji związkowej”, ani też „międzyzakładowej organizacji związkowej”. Należy więc przyjąć, że zasadniczo kwestia dotycząca tego, które jednostki organizacyjne danego związku zawodowego mają status zakładowych lub międzyzakładowych organizacji związkowych (zakładową organizacją związkową może być przy tym zakładowy związek zawodowy jako osoba prawna, a międzyzakładową organizacją związkową międzyzakładowy związek zawodowy - stanowi to wszakże osobną kwestię) może być rozstrzygnięta przez statut danego związku, gdyż wyliczenie materii statutowych w art. 13 ustawy z 1991 r. o związkach zawodowych nie jest wyczerpujące, a ponadto występujący w pkt 7 tego przepisu zwrot „struktura organizacyjna związku” może być rozumiany w ten sposób, iż stanowi on upoważnienie nie tylko do określenia poszczególnych jednostek organizacyjnych związku ale także do wskazania, które z tych jednostek mają status zakładowej organizacji związkowej lub międzyzakładowej organizacji związkowej. Swoboda w określaniu w statutach związków zawodowych jednostek organizacyjnych jako tych, które mają status zakładowych lub międzyzakładowych organizacji związkowych nie jest absolutna i nie może stanowić zaprzeczenia zasadniczych założeń leżących u podstaw przyjętych rozwiązań ustawodawczych dotyczących powoływania i działania tych jednostek (np. przez przyjęcie, że w tym samym zakładzie pracy istnieje kilka zakładowych organizacji tego samego związku zawodowego czy też, że zarząd ogólnopolskiego związku zawodowego jest zakładową organizacją związkową). Nie oznacza to wszakże, że związki zawodowe nie mają w tym zakresie pewnego marginesu oceny i autonomii w przyjmowanych konkretnych rozstrzygnięciach statutowych. W ocenie Sądu Najwyższego nie ma podstaw, by kwestionować rozwiązanie przyjęte w zarejestrowanym statucie Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy, mając na uwadze także i to, że odnośne postanowienie tego statutu nie jest podważane przez skargę kasacyjną. Uwzględniając powyższe zastrzeżenia należy przyjąć, że dopuszczalne jest wskazanie w statucie związku zawodowego jego jednostek organizacyjnych, którym przyznaje on status zakładowych lub międzyzakładowych organizacji związkowych. Prowadzi to do wniosku, że strona pozwana naruszyła nie tylko art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich ale także art. 32 ust. 1 ustawy z 1991 r. o związkach zawodowych.

Nieuzasadniony jest kasacyjny zarzut naruszenia art. 30 § 1 i 4 k.p. Na poparcie tego zarzutu sformułowane zostało twierdzenie, że „Sąd Okręgowy w ogóle nie

odniósł się do stawianego w apelacji zarzutu błędnej interpretacji art. 30 § 1 i § 4 kp przez Sąd I instancji, który twierdził, jakoby wypowiedzenie i rozwiązanie umowy o pracę musiało być poprzedzone „rażącym” naruszeniem obowiązków pracowniczych”. Oparty jest on na nieporozumieniu gdyż wywody Sądu pierwszej instancji dotyczące rażącego naruszenia obowiązków pracowniczych odnosiły się do problemu ewentualnego zastosowania w sprawie art. 8 k.p., a ponadto, by mógł odnieść skutek powinien zostać połączony z adekwatnym procesowo zarzutem naruszenia przepisów postępowania, bo skarga kasacyjna skierowana jest przeciwko orzeczeniu drugoinstancyjnemu i wobec tego nie może opierać się wyłącznie na kwestionowaniu ewentualnych błędów popełnionych w pierwszej instancji. Sąd drugiej instancji zaakceptował przy tym stanowisko, iż strona pozwana niedostatecznie precyzyjnie ujęła podaną w wypowiedzeniu umowy o pracę jego przyczynę i wobec tego naruszyła także art. 30 § 4 k.p., co w istocie nie jest kwestionowane w skardze kasacyjnej (było natomiast podnoszone w apelacji).

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 8 k.p. połączony z zarzutem naruszenia art. 316 k.p.c. Stosowanie art. 8 k.p. ma bowiem charakter wyjątkowy, a ponadto nie może - w przypadku roszczenia o przywrócenie do pracy - sprowadzać się do oceny, że przywrócenie to jest „niecelowe lub niemożliwe”, bo przekreślałoby to sens wyłączenia przewidzianego w art. 45 § 3 k.p. By można było sięgnąć do art. 8 k.p. w przypadku tzw. pracowników szczególnie chronionych trzeba czegoś więcej niż tylko stwierdzenia, że przywrócenie do pracy jest w danym przypadku niecelowe lub niemożliwe (wynika to bowiem z art. 45 § 2 k.p., a stosowanie tego przepisu do pracowników podlegających szczególnej ochronie jest wyłączone z mocy art. 45 § 3 k.p.), przemawiać za tym muszą jeszcze jakieś inne, dodatkowe racje wyraźnie wskazujące na naruszenie w konkretnym przypadku określonych zasad współżycia społecznego lub świadczące o tym, iż domaganie się przywrócenia do pracy jest sprzeczne z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Na takie racje zaś skarga kasacyjna nie wskazuje, a to oznacza, że bezzasadny jest zarówno jej zarzut naruszenia art. 8 k.p. jak i art. 316 k.p.c., tym bardziej, że roszczenie powoda znajduje uzasadnienie w naruszeniu przez stronę pozwaną kilku przepisów o wypowiedaniu umów o pracę, a przy tym naruszając je miała ona tego świadomość, a w każdym razie wyraźnie liczyła się z tym, że wypowiadając mu umowę o pracę bez zgody określonych organów uchybia obowiązującym przepisom prawa.

Na nieporozumieniu oparty jest zarzut naruszenia art. 38 § 2 i 5 k.p., w związku z którym w skardze kasacyjnej pisze się, że oznacza on naruszenie „zasad postępowania” w wyniku przyjęcia, iż „pracodawca ma oczekiwać na stanowisko związków zawodowych oraz samorządu lekarskiego przez czas nieokreślony”. Zawarta w tym zarzucie sugestia, iż art. 38 § 2 i 5 k.p. jest przepisem postępowania w rozumieniu art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. jest bezpodstawną. W art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. idzie bowiem o przepisy procedury cywilnej, na co między innymi wskazuje końcowy fragment tego przepisu, zgodnie z którym uchybienie przepisom postępowania ma być tego rodzaju, iż „mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy”, przy czym idzie o sprawę, która toczy się przed sądem drugiej instancji, a nie o „sprawę” jaką „prowadzi” pracodawca zawiadamiając zakładową organizację związkową o zamiarze wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę. Przepis art. 38 § 1 k.p. określający postępowanie pracodawcy w celu wypowiedzenia umowy o pracę nie należy więc do przepisów postępowania, o których mowa w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Istotniejsze jest tu wszakże to, że w rozstrzygniętej w zaskarżonym wyroku sprawie art. 38 § 2 i 4 k.p. nie został naruszony, bo nie przyjęto w nim, że strona pozwana nie wywiązała się z przewidzianego w tym artykule wymagania, a powód tego nie kwestionował. Wyrażona przy tym pośrednio w uzasadnieniu skargi kasacyjnej teza, że skoro w art. 38 § 2 i 5 oraz w art. 52 § 3 k.p. został określony termin dla zajęcia stanowiska przez zakładową organizację związkową, to przez analogię należy przyjąć, że termin taki istnieje także w tych sytuacjach, w których przepisy przewidują wymóg zgody na wypowiedzenie (rozwiązanie) umowy o pracę, jak przypadku art. 18 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich i art. 32 ustawy z 1991 r. o związkach zawodowych, nie znajduje żadnego uzasadnienia. Skoro w przepisach tych nie przewidziano terminu, po upływie którego milczenie wskazanego organu należy traktować jako równoznaczne z wyrażeniem przez niego zgody, to wobec tego nie powinno budzić wątpliwości, że niezależnie od tego jak zachowa się ten organ (czy odmawia wyrażenia zgody czy milczy), dopóki zgoda przez niego nie zostanie wyrażona (i to w sposób prawidłowy) nie można uważać, że istnieje możliwość legalnego (zgodnego z prawem) wypowiedzenia (rozwiązania) umowy o pracę przez pracodawcę.

Z powyżej przedstawionych motywów Sąd Najwyższy, stosowanie do art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

=====